

Neue *Stipa*-Sippen und einige Ergänzungen der früher beschriebenen *Stipa*-Taxa

Nové taxóny rodu *Stipa* a doplňky k taxónům již dříve popsáným

Jan O. Martinovský

MARTINOVSKÝ J. O. (1976): Neue *Stipa*-Sippen und einige Ergänzungen der früher beschriebenen *Stipa*-Taxa. — Preslia, Praha, 48 : 186—188.

Es werden neu die Serien *Dasyphyllae*, *Tirsae*, *Lessingianae*, *Giganteae*, *Bromoides*, *Penicilliferae*, die Art *Stipa celakovskyi* und die Form *Stipa pulcherrima* C. KOCH f. *nudicostata* beschrieben. Die Serie *Pulcherrimae* MARTINOVSKÝ wird durch den Typus ergänzt. Eine neue Kombination *Stipa joannis* ČELAK. subsp. *puberula* (PODP. et SUZA) MARTINOVSKÝ wird festgesetzt. Die Sippe *S. joannis* ČELAK. subsp. *germanica* ENDTMANN wird in die Art *S. sabulosa* (PACZ.) SLJUSSARENKO eingegliedert.

U Nikolajky 17, 150 00 Praha 5, Tschechoslowakei.

In mehreren vom Autor in den letzten Jahren über die Gattung *Stipa* veröffentlichten taxonomischen Aufsätzen wurden einige neue Taxa festgesetzt. Vor der Bearbeitung dieser Gattung für die „Flora Europaea“ erwies es sich als nützlich oder notwendig, manche Angaben zu ergänzen und einige Sippen neu zu beschreiben. Dazu dient folgender Beitrag.

Stipa L. series ***Dasyphyllae*** MARTINOVSKÝ, ser. nova

Typus: *Stipa dasyphylla* ČERN.

Laminae per faciem adaxialem (foliis conduplicatis internam) semper, per faciem abaxialem (externam) plerumque pilosae ac praeterea tuberculis aculeatis ibidem obsitae vel omnino solum tuberculatae, scabrae usque scaberrimae.

Stipa L. series ***Tirsae*** MARTINOVSKÝ, ser. nova

Typus: *Stipa tirsae* STEVEN

Laminae aristae modo tenuissime protractae ac perpetuo conduplicatae, ligulae praecipue foliorum basialium brevissimae, ut vix oculis discerni possint.

Stipa L. series ***Lessingianae*** MARTINOVSKÝ, ser. nova

Typus: *Stipa lessingiana* TRIN. et RUPR.

Lemma per totam superficiem pilosum, ligulae foliorum basialium brevissimae.

Stipa L. series ***Giganteae*** MARTINOVSKÝ, ser. nova

Typus: *Stipa gigantea* LINK

Lemma membranaceum per superficiem diffuse pilosum. Arista bigeniculata, basi contorta, in sinu bifidi lemmatis inserta. Callus conice aculeatus, perspicue formatus. Antherae vertice piloso.

Stipa L. series ***Bromoides*** MARTINOVSKÝ, ser. nova

Typus: *Stipa bromoides* (L.) DÖRFL.

Lemma per superficiem diffuse pilosum, arista recta (non bigeniculata), basi incontorta, in sinu bifidi lemmatis inserta. Callus obtusus, brevissimus, usque paene absens.

Stipa L. series ***Penicilliferae*** MARTINOVSKÝ, ser. nova

Typus: *Stipa joannis* ČELAK.

Apex laminarum pilosus, plerumque instar penicilli ornatus, interdum secundarie epilosus. Laminae in facie adaxiali nec non abaxiali glabrae, sed species ad formandum taxa intraspecifica laminis in facie adaxiali pilosis valde propousae. Linea pilosa ventralis in superficie lemmatis procul sub basi aristae terminata (excl. *S. sabulosa* subsp. *germanica*), linea dorsalis lineas subdorsales semper insigniter superans.

Stipa L. series ***Pulcherrimae*** MARTINOVSKÝ, *Webbia* 20 : 718—719; ibidem typus abest, hoc loco adiungitur.

Typus: *Stipa pulcherrima* C. KOCH.

Stipa pulcherrima C. KOCH f. ***nudicostata*** MARTINOVSKÝ, f. nova

Ad hanc formam iam prius ab auctore descriptam (*Biológia*, Bratislava 20 : 7, 1965) hoc loco diagnosis latina adiungitur.

Stipa pulcherrima C. KOCH f. *nudicostata* MARTINOVSKÝ f. nova a forma *pulcherrima* costis in facie adaxiali laminarum per latera epilosis distat. Gramen in nonnullis collibus partis australo-occidentalis montium České středohoří una cum forma *pulcherrima* promiscue provenit.

Typus nomenclatoricus: Specimen ad pedes collis basaltici Raná prope urbem Louny in Bohemia a J. O. MARTINOVSKÝ in mense Junio anno 1974 collectum in collectione typorum herbarii Inst. Bot. Univ. Carol. Praegae (PRC) sub No. 323 depositus est.

Stipa sabulosa (PACZ.) SLJUŠSARENKO subsp. *germanica* (ENDTMANN) MARTINOVSKÝ et RAUSCHERT, comb. nova

Bas.: *S. joannis* ČELAK, subsp. *germanica* ENDTMANN *Wiss. Z. Univ. Greifswald* Jg. 11 Math. Natur. Reihe 1/2 : 148, 1962.

Gramen hoc in arenosis Germaniae septentrionalis detectum atque sicut *S. joannis* ČELAK, subsp. *germanica* ENDTMANN descriptum est; typus in Herbario Generali Greifswald depositus est. Ad scabras vaginas foliorum culmeorum nec non ad formam lemmatis *S. sabulosae* attribuitur, ibidem pro forma linearum pilosarum marginalium, quae in superficie lemmatis insertionem aristae assequuntur, sicut subspecies *germanica* dignatur.

Stipa joannis ČELAK, subsp. *puberula* (PODPĚRA et SUZA) MARTINOVSKÝ, comb. nova.

Bas.: *S. joannis* ČELAK, var. *puberula* PODP. et SUZA *Sp. Přírod. Fak. Masar. Univ. Brno* 12 : 7, 1922.

Taxon hoc primo a PODPĚRA et SUZA detectum et ab iisdem auctoribus sicut *S. joannis* var. *puberula* descriptum hoc loco propter eximiam pubescentiam vaginalium nec non densam pilositatem faciei adaxialis laminarum pro subspecie dignatur. Verisimiliter huc sicut synonyma attribuenda sunt: *S. joannis* ČELAK, f. *okensis* P. SMIRN. (*Rab. Biol. Stancii* I, III N. 2, 3 1925) et *S. disjuncta* KLOKOV (*Opred. Rosl. USSR*, 1950).

Stipa celakovskyi MARTINOVSKÝ, sp. nova

Gramen caespitosum, culmis sine fructibus usque 50 cm altis. Folia turionum steriliu vaginis glabris, solum per marginem longius ciliatis, laminis pro rata parte brevibus (\pm 7 cm), tenacibus, ad secundum duris, strato sclerenchymatico subepidermali crasso, conduplicatis, ex lateribus compressis, glabris. Vertices costarum tuberculis spiniformibus, vix 0,04 mm longis ornati.

Vaginae foliorum culmeorum internodiis breviores, ligulae ± 2 mm longae. Panicula 30—40 cm. longa. Lemma (11,5)12—14(15) mm, arista (180)200—250(290) mm assequentes. Columna solum per quatuor angulos una serie pilorum adpressorum, brevium (c. 0,14 mm) instructa, seta paulum longius (vix 0,2 mm) pilosa.

Typus: Specimen sub nomine *S. lagascae* R. et S. a M. GANDOGER in Serrenia de Cuenca collectum in herbario Univ. Pragensis (PRC) in collectione typorum sub No. 324 conservatur.

Area: Hispania atque Africa septentrionalis.

Affinitas et annotatio taxonomica: Species haec *Stipae lagascae* ROEM. et SCHULT. valde affinis est, sed distat vaginis nec non laminis per utramque faciem semper glabris, in facie adaxiali solum tuberculis brevibus, spiniformibus obtectis, lemmatibus ac aristis longioribus. Species haec aliquando, verisimiliter falso, cum *S. gigantea* LAGASCA (homonymum posterioris) non LINK (homonymum prius) identificatur. Descriptio LAGASCAE (Gen. et Spec. Plant. p : 3 No 29 1816) ad determinandum insufficientis est. Typum in materialibus LAGASCAE (MA) non inveni.

SOUHRN

Jako nové taxóny jsou v práci popsány serie *Dasyphyllae*, *Tirsae*, *Lessingianae*, *Giganteae*, *Bromoides*, *Penicilliferae*, druh *Stipa celakovskyi* a forma *Stipa pulcherrima* C. KOCH f. *nudicostata*. Dříve popsaná serie *Pulcherrimae* je doplněna typem. Navržena je nová kombinace *Stipa joannis* ČELAK. subsp. *puberula* (PODPĚRA et SUZA) MARTINOVSKÝ. *Stipa joannis* ČELAK. subsp. *germanica* ENDTMANN byla přeřazena k druhu *S. sabulosa* jako *Stipa sabulosa* (PACZ.) SLJUŠSARENKO subsp. *germanica* (ENDTMANN) MARTINOVSKÝ et RAUSCHERT.

Eingegangen am 12. Juni 1975

Rezensent: Z. Pouzar

Výročí 1976

Josef Novák

* 10. 6. 1846 † 17. 9. 1917

Středoškolský profesor, později ředitel učitelského ústavu v Hradei Králové. Při svém působení na školách, zvláště v Havlíčkově (tehdy Německém) Brodě a v Hradei Králové, věnoval se floristice a lichenologii. O cévnatých rostlinách Havlíčkovobrodská psal do výročních zpráv tamějšího gymnasia a množství jeho údajů uveřejnil Čelakovský v Prodrumu květeny české. Více je však Josef Novák znám jako lichenolog. Po dlících klíších k určování křovitých a lupenitých lišejníků publikoval v r. 1889 větší práci „Lišejníky okolí německobrodského“ a v r. 1912 ve Sborníku Klubu přírodovědeckého v Praze „Lišejníky okolí Královéhradeckého“.